

УДК 332.1

**Бурачек І.В., к.е.н., доц., доцент кафедри
менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій
Державний університет «Житомирська політехніка»**

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Цілі управління запасами, які існують усередині підприємства, досить суперечливі. З погляду фінансів переважно зберігати низький рівень запасів, оскільки високий рівень запасів сприяє заморожуванню капіталу. З погляду маркетингу доцільна наявність високого рівня запасів для збільшення продажів, тоді як з погляду виробництва необхідно мати рівень запасів, достатній для ефективного виробництва. Завдання управління запасами – знайти баланс між цими суперечливими цілями й управляти рівнем запасів відповідно до інтересів підприємства в цілому.

Запаси повинні відповідати таким ознакам: перебувати у власності підприємства; мати форму матеріальних активів; за призначенням або бути використаними у процесі виробництва (для виробничих підприємств), або у процесі реалізації (для виробничих і торговельних підприємств); постійно витрачатися, реалізовуватися та замінюватися новими; трансформується в грошові кошти впродовж року або одного операційного циклу [2].

Основним структурним елементом запасів підприємства є його виробничі запаси, які є активом та одночасно сукупністю предметів праці, які перебувають на підприємстві у вигляді складських запасів основних та допоміжних матеріалів, а також палива, запасних частин, зворотних відходів, тари та інших матеріалів, придбаних зі сторони або самостійно виготовлені й призначені для використання як у виробничому процесі, так і для будь-яких інших потреб підприємства за умови їх повного споживання в одному операційному циклі. Створення та утримання запасів тягне за собою певні витрати, які дуже часто перевищують чверть вартості самих запасів. Тому кожен керівник намагається мінімізувати суму цих витрат і одночасно залишити той рівень обслуговування клієнтів, який їх задовольняє.

В даний час теорія управління запасами продовжує інтенсивно розвиватися у вигляді синтезу двох напрямків: аналітичного та інформаційного. Активне використання поширених зараз технологій імітаційного моделювання дозволяє з високою точністю знайти рішення для задач управління запасами, що зустрічаються в практиці реальних компаній. В цілому розвиток інформаційних технологій призводить до зменшення розриву між теорією і практикою в сфері управління запасами.

Вкладаючи засоби в розвиток бізнесу, кожен підприємець хоче отримати максимальну віддачу від капіталовкладень. Оскільки запаси, також є інвестиціями, то потрібно щоб вони були оптимальними, тобто потрібний товар в потрібний час в потрібній кількості в потрібному місці і т.д. Недостатній чи збитковий запас призводить до втрати прибутку – від недопродажу або розпродажу зі знижками відповідно від кількості запасів залежать операційні витрати: на складування, обробку, облік.

Тому, для ефективного управління запасами підприємство повинно: визначити перелік необхідних товарів; забезпечити наявність потрібних товарів на складі; визначити втрати через їх відсутність; визначити оборотність запасів, тобто час протягом якого вони зберігаються на складі, та частку неліквідних коштів в них; визначити величину витрат на управління запасами; визначити прибутковість товарів протягом певного часу. Це дало б змогу підприємствам приймати рішення щодо заміни постачальника чи дистриб'ютора, оновлення асортименту тощо.

Рівень запасів певним чином також залежить від попиту споживачів та той чи інший товар. Для того, щоб задовольнити попит на заданому часовому інтервалі необхідно створити запас матеріальних ресурсів або предметів споживання – в чому і полягає вирішення завдань управління запасами. Відповідно до поділу попиту на залежний і незалежний, відбувається і поділ систем управління запасами на: систему з фіксованим розміром замовлення та систему з фіксованим інтервалом часу між замовленнями. Разом з цим, використовують і інші системи: система «максимум-мінімум», система з встановленою періодичністю поповнення запасів до певного (встановленого) рівня, система «точно в термін», система періодичних закупівель [1]. Отже, існує досить широкий вибір моделей управління запасами, які мають свої переваги та недоліки, але кожна з яких допомагає вирішувати низку проблем в управлінні запасами підприємств. В перспективі використання моделей у практиці вітчизняних підприємств повинно базуватися на використанні комплексних інтегрованих програм EOQ, SAP, Kinaxis RapidResponse, Oracle Demantra, Logility Solutions, NetSuite Demand Planning, Relex, Anaplan, Infor CloudSuite SCP та ін.

Список використаної літератури:

1. Марченко В.М., Шутюк В.В. Логістика: підручник. Київ: Видавничий дім «Артек», 2018. С. 77-89.
2. Куць Т. В., Басиста С. А. Методи оцінки виробничих запасів підприємства. Молодий вчений. 2017. № 12. С. 690-693.